

ЮРИДИЧНУ ОСВІТУ – НА СЛУЖБУ ЕКОНОМІКИ

Д.О. Колодін

*декан факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент*

Розвиток юридичної освіти сьогодні набуває нових обріїв, пов'язаних із спеціалізацією знань та розширенням сфер юриспруденції. На ринку праці стають реальністю запити бізнесових структур на підготовку спеціалістів не загального профілю, як це відбувалося тривалі роки, а певної спеціалізації. У контексті юридичної освіти це проявляється у намаганні господарюючих суб'єктів отримати у штати підготовлених висококласних юристів, що здатні забезпечувати ведення легалізаційної роботи, представництво підприємців в судах, здійснення зовнішньоекономічної діяльності, включаючи міжнародний арбітраж, участь в розміщенні акцій та укладати корпоративні договори тощо. Усе це може бути забезпечено лише за умови поглибленого, за усебічного проникнення у сутнісні категорії та наскрізні практики ведення сучасного бізнесу правової роботи фахівців, які пройшли школу спеціальних знань та навичок. Звісно, вищу школу провідного рівня.

На жаль, представлена в Україні Концепція реформування вищої юридичної освіти не повною мірою відповідає потребам підготовки юристів для економіки.

В концепції зазначається, що Правнича професія – це професія, що передбачає діяльність із застосування права. Ознаками правничої професії є її самоврядність, професійна незалежність та професійна відповідальність. Окремі види правничої діяльності в силу їх соціальної значущості регулюються державою.

Разом із тим, виходячи із цього визначення видно недоліки узагальнення розуміння правничої професії. Зокрема, правозастосування у теорії права вважається винятково діяльністю юрисдикційних органів: «владна діяльність компетентних органів та посадових осіб з підготовки і прийняття індивідуального юридичного рішення в юридичній справі на основі юридичних фактів і конкретних правових норм»[1]. Разом із тим, наприклад, інхауз юрист,

або простою мовою юрисконсульт не здійснює правозастосування. Разом із тим, значимість професії юрисконсульта чи бізнесового юриста від цього не зменшується.

Також у проекту Концепції пропонується запровадити єдиний державний кваліфікаційний іспит (ЄДКІ) – це стандартизована форма діагностики рівня засвоєних здобувачем вищої освіти спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, визначених стандартами вищої освіти та достатніх для ефективного виконання професійної діяльності за обраною спеціальністю. Разом із тим, на сьогоднішній день не лише не затверджені стандарти вищої юридичної освіти, що досить важко зробити в умовах динамки законодавства та розмаїття сучасних юридичних професій, але й відповідний підхід щодо єдиного державного кваліфікаційного іспиту практично унеможлиблює спеціалізацію магістрів у напрямку підготовки фахівців для правового забезпечення ведення бізнесу в Україні. Адже у силу єдності вимог до екзамєну зникає можливість спеціалізації підготовки магістрів права.

Зрозуміло, що у результаті подібного узагальнення та єдиних вимог постраждає спеціальна підготовка випускників вищів, а бізнес може залишитися без фахово підготовлених кадрів.

Тут має бути також враховано, що єдиний державний кваліфікаційний іспит значно збільшить витрати держави на освіту юристів при тому, що зберігатимуться спеціальні кваліфікаційні випробування при здобутті посад суддів, прокурорів, отримання права на зайняття адвокатської чи нотаріальної діяльності.

На можна не брати до уваги також проблему зникнення у відповідних випробуваннях вимог до оцінки знань із господарського процесу, міжнародного комерційного арбітражу, господарського права, трудового права, фінансового та податкового права – тобто без знань щодо тих галузей, які сьогодні утворюють правову основу діяльності бізнес-юристів.

До регульованих видів професій варто відносити не лише суддів, прокурорів та адвокатів, кі впливають із відповідних Конституційних положень, алей інші юридичні професії, зокрема які задіянні в обслуговуванні бізнесу й правової роботи загалом.

Йдеться, зокрема про арбітражних керуючих, приватних та державних виконавців, слідчих, працівників дипломатичних та консульських установ, арбітрів та суддів третейських судів тощо.

Регульованість юридичної професії у сфері економіки не можна звужувати конституційними положеннями саме тому, що поняття регулювання притаманно будь-яким законодавчим кваліфікаційним вимогам.

Невдовзі, хотілося б сподіватися, такою професією стане й медіатор. хоча закон «про медіацію» не пройшов повторне читання у Верховній Раді, сам хід суспільного обговорення цього питання гостро вимагає від держави впровадження відповідної професії, яка займе вагоме місце у ланцюгу кадрів, які забезпечують вирішення правових конфліктів у сфері бізнесу та економіки.

Як видається, при опрацюванні відпорної Концепції вказані недоліки мають бути подолані.

Література

1. Теория государства и права: Учебник для вузов / Под ред. проф. В.М. Корельского, В.Д. Перевалова. – 2-е изд., изм. и доп. – Москва : НОРМА, 2002. – С. 398